

TELEGRAFUL ROMÂN.

Telegraful iese de doua ori pe saptamana: joi si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'ati, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiul pnenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nru 1. ANULU XII.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 2 Ianuaru 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

1. Ianuaru 1864.

(b.) In politica, ca si in natura, nu sunt sarituri. Tote cate vedemu adi petrecendu-se innaintea ochiloru nostri, sunt rezultate ale eveniminteloru de eri, precum si cele de eri nu sunt decatu consecuintie ale celoru de alaltaeri. De aceea starea politiceii in 1 Ianuaru 1864. se 'ncopcia ne-midilocitu de starea politiceii in 31 Decembre 1863. Carea e starea acést'a, cercaramu a espune in nr. premergatoriu, candu totdeodata aruncaramu si o reprivire asup'ra celoru intemplete in anulu 1863. A predice in sa holaritu ce se va 'ntem-pla in 1864, e multu mai anevoia; caci acelea fura trecute, ear acestea sunt venitoare. De aceea ni se pare cutezatu si nefolositoriu, a ne perde prin conjecture despre unu venitoriu, care lesne aru poté dá de minciuna conjecturele nostre, precum adeseori da de minciuna si conjecturele celoru mai initati in politic'a mai inalta. Acést'a dar cu atát'a mai ver-tosu nu o vomu face, cu catu tocmai in dílele nostre, si a-nume in diplomati'a de astadi se pare a fi ajunsu la valóre dis'a unui renumitu barbata de statu francesu: ca limb'a e data o mului, pentru de a-si ascunde cu-getele. Asiá de nechiara si de turbure e politic'a din dílele nostre!

Totu, ce potemu scóte din ea, e temerea de venitoriu. Tóta Europ'a, ba amu cutezá a díce tóta lumea sémena cu unu vulcanu acoperitu, care preste nópte, candu nu-ti aduci aminte, póte erumpe in convulsioni de nimicire. De nimicire pentru cine? Póte pentru toti.

Unu principiu mare strabate adi tóta Europ'a, si causele cele multe, ce nelinicescu lumea, ce sunt ele in ultima analysi alt'a, decatu in cordárele de consolidare a natiunalitatiloru. Au fostu in istoria tempuri, candu aspiratiunile popóreloru si ale regimeloru aveau o tinta religi-unara; de alta data iarasi vedemu natiuni intregi sacrificate pe câmpurile bataliei pentru splendórea unu dinastu seu a unei case domnitóre; aflámu mai departe epoche, in care pre-dominiau interesele de comerciu, de stári (nobile si iobegime), de drepturi positive s. a.; astadi tóte acestea au peritu inaintea principiului natiunalitatii. Popórele parte des-ceptate, parte aprópe de desceptare reclama astadi drepturile lorú cá popóre; dreptulu, de care díce Góthe asiá frumosu, ca e „dreptulu celu nascutu impróuna cu noi“ (das Reht. das mit uns geboren ward). Italianii, Polonii, Románii din Principate, Serbii din Serbi'a, Germanii din Schleswig-Hol-stein, Grecii din Elad'a, ba chiaru si popórele sla-vice, abia tredíte, din imperiulu turcescu, — tóte, candu cauti mai afundu, se lupta pentru natiunalitate si ceea ce se deduce dintr'ens'a.

Acestoru drepturi in sa se 'mprotivescu, ba adeseori le dau tocmai in capu alte drepturi istorice: de ereditate, de tractate, de subjugare s. a. E intrebarea, care din aceste drepturi va remané invingatoriu? Noi din parte-ne credemu, ca alu natiunalitatiloru, mai curendu ori mai tardu, va in-vinge; in sa cu ce pretiuri, cu ce conditiuni, cu ce prospecte in venitoriu, acést'a va fi apoi alta 'ntrebare. Dar fiindca amendóue aceste drepturi sunt tari si mari, si amendóue au ajutórele si succursele sele, pentru aceea lupt'a, ce se pregatesce cu incetulu, se pare ca va fi un'a din cele mai grele si mai indelungate, prin care a trecutú Europ'a. Ceea ce díce de curendu unu renumitu Francesu, ca cine scie, ajunge-va generatiunea acést'a de ómeni capetulu resboiului, ce se urdiesce, — e destulu de caracteristicu si de in-grozitoriu.

Si óre déca voru invinge odata natiunalitatile, fi-va pace si linisce duratóre? Nu credemu; caci natiunalitatile cele mici voru slá si atunci fatia cu cele mari, cele mai

neculte cu cele mai culte, cele mai tari cu cele mai slabe, si atunci se pare ca se voru aliá natiunalitatile de un'a trupina, de un'a rasa incontr'a celoru de alta rasa, si se va 'ncepe de nou lupt'a intre rase dnpa o mesura mare, pre-cumu o vedemu in mesura mica d. e. astadi in Ungari'a intre Germani, Magiari, Slavi si Románi.

Dar sa nu facemu politica ideala! Intorcendu-ne dela Europ'a preste totu la imperiulu austriacu, elu intra pe pórt'a anului nou cu putine sperantie, dar cu multe temeri, si pro-specte imbucuratóre nu ne da nici inafara, nici inlantru. Inafara elu sta isolatu, despartitu de Franci'a si Engliter'a, dusmanitu cu Russi'a, in lupta necurmata cu Itali'a, impreti-nitu de nevoia numai cu Prussi'a, — o aliantia, ce de si-guru se va desface iara indata ce va trece nevoia. In le-gatura cu starea lui dinafara sta cea dinlantru, carea inca e destulu de posomorita. Ne'ntielegerea cu Ungari'a si Croati'a, parte in sa si cu tóte tierile negermane, se continua; cestiunile de: alu meu si alu teu — intre imperiu si tie-rile singurite, respective intre senatulu imperialu si dietele provinciale, inca nu sunt aduse la deslegare multiamitóre; dar mai pre susu de tóte apasa asup'ra statului enormele datorii de mai nainte si spese de acum,*) si prin urmare apoi grelele contribu-tiuni, ce le platescu cetatienii statului in nisce tempuri de totu grele.

Tocmai pecandu scriemu acestea, ne da de ochi unu siru de articuli interessanti in „Gaz. Transs.“ estii din a-gerulu condeiu alu d. B., diu cari vedemu cu ingrozire, ca Transsilvani'a dupa ca cululu autorului pe anulu 1864. ar avé sa platésca preste 30 millióne florini contributiune. Cu ingrozire dicemu; pentruca scimu, ca si ce e 13 millióne, ce le pla-tesce acumu, stórcu pre locuitorii pána la osu; si acesta contributiune sa se urce inca mai pe susu de dupla! Acést'a intru adeveru áru ruiná tier'a si o-aru impinge la desperati-une. Sperámu in sa, ca ablegatii nostri din senatulu impe-rialu, cari cunoscu nevoile tieriei, si póte totusi nu le cu-noscu de ajunsu, si-voru pune tóte poterile, cá serman'a Transsilvania sa nu se ingruieze cu sarcini, de care intr'ade-veru nu e capace.—

In fine catu pentru noi Románii transsilvani in specia, noi straplantámu in anulu 1864. multe dorintie neimplinite, dar transplantámu totdeodata si multiamirea de a ne fi vin-dicatu positiunea si drepturile de natiune. Si precumu 1848 fu anulu inviiárei nostre cá popóru, asiá anulu 1863. ne inaugurá cá natiune. Acést'a e castigulu celu grandiosu, ce ni-lu aduse diet'a transsilvana; odata natiune, vomu castigá noi, — de nu astadi, máne — tóte celelalte drepturi, de limb'a etc., care nu e bine sa le facemu cause anumite, fíntie autonóme, fiindu numai nisce deductiuni din notiunea natiunalitatii. — Lánga acestu castigu moralu ducemu cu noi in anulu celu nou credinti'a si alipirea ne-petata si loiala cátra Domnitorulu si august'a Lui casa, pre-cumu si p'rise eranti'a pe bazele unitatii si solitaritati impe-riului. Intre aceste linii vomu desvoltá si 'n anulu acest'a viét'a nostra publica politica. Dar in undele politiceii nu vomu uitá nici de celelalte datorintie cátra noi insine; vomu pastrá solidaritatea natiunala, vomu sacrá individualitatile nostre pentru prosperarea totului, vomu inaintá cultur'a si luminarea intellectuala si morala a poporului nostru, vomu contribuí dupa potiintia chiaru si la bunastarea lui materiala, pe scurtu vomu cercá fiacare la postulu seu a ne face da-toriti'a.

Cu aceste urári saluta „Tel. Rom.“ pre cititorii sei in 1 Ianuaru 1864.

Calea ferata in Transsilvani'a.

(M. B.) Dintre tóte tierile si provinciile Austriei nu-

*) A se asemená si: Mai nou.

Red.)

mai Transsilvani'a și Bucovin'a, aceste două țări partea cea mai mare române, n'au încă cale ferată, credem însă, ca peste puțin și acestea vor fi în legătură cu celelalte țări ale imperiului, și la ele vor să străbata radiile binefacătoare ale comerțului, industriei și peste totu ale culturii; căci cu privire la Transsilvani'a din partea guvernului s'a și așternut un proiect pe măs'a senatului imperialu în Vienn'a, ce s'a predat spre deregere unei comisiuni formate din membrii camerei de jos; prin urmare e unu ce nedisputabilu, ca necesitatea de a aduce în legătură puterea productivă a Transilvaniei cu puterea industrială și banală a celorlalte țări din imperiu, și deodată și cu celălalte cele mari comerciale ale Europei, e recunoscută de imperativă, fără care nu ne putem provoca nici cându la ponderositatea unei s'eu altei țări pentru arădarea puterii monarhiei întregi; peste puțin dă se vor începe desbaterile, se va stabili lini'a, și după aceea se vor începe lucrările spre realizarea unei dorințe preveche a Transsilvaniei.

Importanța, ce va să aibă aceste cale ferate nu numai pentru Transsilvani'a, ci și pentru imperiul întregu, a datu destulă frângere de capu atâtu regimului, câtu și publicului spre stabilirea liniei drumului de feră, ce va să se înființeze în Transsilvani'a.

Dintre liniile și proiectele cele multe batute și desbătute până acum în publicitate, mai alesu două e pareri si-au formatu majoritate, încâtu astăzi numai acestea stau sub judecată,

una e lini'a dela Pest'a către Aradu—Sabiiu—Turnu-roșiu (proiectulu regimului),

alt'a e lini'a dela Pest'a către Orade—Clusiu—Brașiovu până la marginile României.

Careă dintre acestea merita mai multă atenție din partea noastră cu privire la interesele Transilvaniei și la ale imperiului întregu? se poate judecă din următoarele:

La clădirea fiicărui drumu de feră e de lipsă a se luă în considerare

scopulu clădirei,
producțiile țării, și
starea finanței.

Cu privire la scopulu clădirei drumurilor de feră e recunoscutu și știutu de comunu, ca acelea se întințea s'eu numai pentru scopuri militare, adică pentru aceea, că guvernulu în casu de lipsă, la escarea unei revoluțiuni în launtru s'eu batăi din afara sa-si p'oa concentra puterea sa militară în orășe bineînțarite, s'eu în fortărețe spre așperarea intereselor imperiului, și spre scutirea imperației de incursele ostiloru inimice; s'eu se înființea pentru scopuri economice privitoare la binele materialu și întielesu, adică: pentru că cultur'a economică să prindă rădăcini mai afunde și pe acolo, pe unde neguțatori'a, industria, precum și științele se aflau încă în starea lor primitivă și erau puțin respectate, numai până cându acelea întindeau atâtea produse, cu care locuitorii si-acoșperiau lipsele lor cele mai urgente; prin urmare că diligența locuitoriloru, silința către ajungerea unei trepte mai înalte în privința comerțului și a industriei, să fie stăruințată în așa care cetățienu alu țării într'o măsură câtu se poate de mare spre binele și înăvțirea generală, știindu prebine că numai așa țiera are putere și evenimentu decisiv în ori-ce afacere publico-politică, careă are avere destulă, și cultura amesurată spre realizarea dreptului seu.

Nu voim, căci n'avem nici o cauză a crede, că guvernulu prin clădirea drumului de feră în Transsilvani'a să fie privitu mai multu la scopulu militaru decâtu la celu economic; pentrucă de o parte țările Austriei de către Transsilvani'a formăza totu atâtea fortărețe naturale create de însăși natur'a, ear de alta parte țările vecine cu Austri'a de către Transsilvani'a au fostu și suntu pacifice și bucurăse, dacă ele nu suntu conturbate prin nimenea în somnulu loru celu dulce, din care abia secolulu prezintă le-a chiamatu la străplantarea culturii naționale în peptulu celu fragedu alu poporulu; — ci credem, că guvernulu au avutu dinaintea sa cea intențiune salutară, că Transsilvani'a, careă asemenea cu celelalte țări ale Austriei p'orta greutatea dărilor, încă să aibă isv'ore destule spre îmbunătățirea stărei sale materiale, spre propășirea în științele practice, adică: în comerțu, industria, și mai multu pentru aceea, că produsele pământurilor, ale apelor și ale muntiloru Transilvaniei, prin transportarea acestor'a în alte țări, unde se simțea lipsa lor, să capete unu prețiu mai bunu, de câtu aru avé acasă între țărâmurii patriei, — ear produsele industriale și comerciale să le capete cu unu prețiu mai moderat, din provinciile care se ocupa mai multu cu de a-

cestea, — și așa să aduca folose vizibile atâtu Transilvaniei, câtu și celorlalte provincie austriace.

Transsilvani'a e unu magazin plin de darurile cele mai prețuite ale naturii, este o mină ascunsă și avută în minerale, careă asc'pta m'ani diligenti de a le aduce la lumină, adică: în comerțulu celu mare alu lumii spre binele locuitoriloru din țiera.

Din acestu punctu de vedere trebuie să privim noi clădirea drumului de feră în Transsilvani'a, cu t'ote că guvernulu totdeun'a a luat și trebuie să iee în considerare și scopulu militaru, însă totuși aceste două interese unulu cu altulu să nu fie nici cându în contrarietate; căci atunci în locu de a se usura, mai multu se îngreună umerulu poporulu, care simțesce prețare sarcin'a clădiriloru. Interesele acestuia suntu mai pre susu decâtu ale guvernului; căci nu poporul e pentru guvern, ci guvernulu pentru popor; de starea materială favorităre a poporulu depinde țaria și puterea guvernului; deci într'unu statu sanatosu interesele guvernului nu e iertatu să se abată dela interesele poporulu, ci mai vertosulu să fie în armoni'a cea mai bună.

Dela senatulu imperialu.

Ces'a de susu a senatului imperialu a ținutu ședința în 4 Ian. c. n. La ordinea zilei e bugetulu pe anulul 1864. Presedintele aduce la cunoștință, că Mai. Sea a ținutu legea pentru durarea contribuțiilor urcate pe cele patru luni venitoare.

Capitululu 1. privitoare la spesele p. n. curți imperatoresci, se priimesce fără desbătare.

La titlulu „senatulu imperialu“ comitetulu de finanțe a propus a se urcă spesele cu 655 f. pentru remunerarea oficialiloru. Se priimesce.

La titlulu „consiliulu de stat“ se votăza summele respective după propunerea comitetului. Concluzulu casei ablegatiloru: a se provocă regimulu de a substerne sesiunii venitoare unu proiectu de lege pentru reorganizarea acestui consiliu, nu se priimesce.

În titlulu „consiliulu ministriloru“ nu e ste diferența.

La capitululu „ministeriulu de esterne“ cas'a sustine mai cu unanimitate leaf'a solului din Rom'a în contr'a concluzulu casei de susu. În cauz'a acest'a vorbira Cardinalulu Rauscher, Conte Thun și Baronulu Lichtenfels. — Cu aceste ședinți'a se țincheia.

În 5 Ian. iar țin' ședința cas'a de susu, și continuându desbătarea asup'ră bugetulu. încuviinț' stergerea a 143,500 f. acordati de cas'a ablegatiloru pentru ameliiorarea s'ortei judecatoriloru. Pentru acordarea acestui postu vorbi numai fostulu ministru Kraus, ear în contr'a lui Conte Thun, ministrulu Lasser, și referințele principele Labionowski. — Titlulu „înstitulele de pedepsă“ se încuviinț' după propunerea casei ablegatiloru. Cardinalulu Rauscher și Br. Hennet vorbescu pe'ntrecute de meritele calugaritiloru rom. cat. pentru îngrijirea celorl' prinsi, așa încâtu—dupacum dice Botschafter-ti vine a te miră, că mai suntu pe lume omeni de omenia și nu se facu toti criminalisti, pentru de a se ținpartasi și ei de ac'asta fragedă țingrijire.

Sabiiu 31 Decembre 1863. (Tramisu.) Pe aici se latiesce faim'a, pre cum că așa numiti munti revindicati cari s'au fostu datu încă de Imperatulu Iosifu II. granitieriloru din regimentulu antăiu, și mai pre urma și la desființarea institutulu de granit' se lasara în folosința acestor'a ca unu fondu pentru scopuri școlare, să se ia dela aceste, și să se dea parte națiunei sasesci, și parte altor' familii nobile. — Cându s'aru adeveri ac'asta forțe tristă faimă, aru fi pentru acestu popor totdeun'a credinciosu unu ce neaseptatu și nemeritatu, și cu atât'a mai durerosu, cu câtu ac'asta se afla nu numai într'o stare forțe miseră și lipsită de t'ote medil'ocel' de a-si putea înființ' școle pentru cultur'a tinerimei sale, ci aru fi pentru servitiile facute patriei comune extraordinarie față cu cei alti conlocuitori nu numai cu nimicu remunerată, fără din contra că unu necredinciosu asemenea cu rebelu aspru pedepsitu. (Nu putem crede o astfelu de măsură din partea guvernului. Red.) (Unu fostu granicieru.)

Zernesci 28 Decembre 1863. Răspunsu la c'orespondința din Telegrafulu Romanu Nr. 115 anulul 1863. esita Dintre Buceciu și P'etr'a Craiului în 5 Decembre 1863.

Nu voiescu, Die P. L. a-ti aplaudă s'eu a-ti denegă cele ce ai nșiratu în privința întocmirii judecatoriei și a dere-

gatoriei administrative din cereul Branului, din cauza ca această este treb'a ocarmuirei, insa încatu te-ai atinsu de persón'a amplotiatului, trebuie sa spunu lumei pe fatia fără reserva, cumca ti-ai versatu veninulu numai din cauza ca fratele Dtale P. I. nu fu alesu, séu mai bine disu, impusu Braneniloru cá Juce primariu cu ocaziunea regulárei deregatoriei comunale in 4 Decembre 1863., dupa cumu v'au fostu vointi'a si dorinti'a, pentru care a-ti intrebuintiatu tóte midilócele, insa indesiertu, fiindca amplotiatulu, de care te-ai atinsu, a preferitu a recunósce vointi'a populului, care nu vré cá o singura familia sa ocupe cu rudele sale tóte oficiele mai inriurátore din comuna, temendu-se de urmárilé nepotismeloru, ca ori unde-si asiéza acél'a cuibulu, acolo e vai de poporu si de interesele comune!

Mai bine ti-ai vedé de patrafiru, ca supraveghiarea preste amplotiati si calatoriile loru e competinti'a regimului; elu scie judecá, care si câte caletorii suntu oficióse séu neoficióse, cu licentia séu fără licentia.

Cumu poti Dta aruncá vina judelui cercuale, ca demoralitatea cresce, creditulu pere, vadi'a deregatorieloru se reduce mai la nula, abuserile suntu in flóre, si judii comunali si-jóca rolulu fără controla?

Vadi'a amplotiatului, creditulu si moralitatea pere atunci si acolo, unde se nadescu o multime de membri ai cutárei si cutárei familii, spre a ocupá posturile oficieloru, care trebue sa esecuteze mandatele amplotiatului. Hei! interessulu familiaru multe díce si face; amplotiati insa au familia pre totu poporulu, si le cauta pe tóta lun'a a-lu visitá si a-i vindecá necasurile, si de aceea nu póte deodata fi si pe sate si a tîné si cancellari'a fără nici unu subjectu altulu.

In fine te provocu, a dá in publicu ce ai de datu in privinti'a alegerei representatiunei si a deregatoriei comunale din Branu, carea o numesci clasica. Clasica dieu, cáci a cadutu fratele Dtale, insa de se alegeá, aru fi fostu buna, fórté buna, pentru Dta; mi se pare ca pentru aceea ca am cedatu voi'a populului nu-mi va perí vadi'a nice creditulu, inse de lucramu din contra, atunci fără indoiéla.

„Telegrafulu Romanu“ insa sa traiésca, cá sa mai póta aduce la cunoscinti'a publicului aretári false despre amplotiati, dela ómeni de aceia, la cari amplotiatulu nu le póte face tóte pe voia cu daun'a vointiei publice.

Georgiu Strambu, Jude cencuale.

Earta-ne acumu, Dle Strámbule! cá sa-Ti oblimu putintelu invectiv'a privitóre la noi. „Tel. Rom.“ cá ori care altu jurnalulu publicu, e datoriu moralicesce a priimí totu, ce póte demascá si prin urmare apoi indreptá vreunu abusu. Elu e datoriu insa totdeodata, cá si ori care altu jurnalulu publicu, a priimí si rectificarea data de partid'a contraria. De aceea iata c'a priimitu si respunsulu DTale, bunu reu, cumu l'ai sciutu si l'ai potutu dá. Ba a facutu si mai multu, a priimitu si copilaréti'a ultragiare, cu care l'ai cercetatú fără nici o cauza; cáci elu pe onóre nici c'a sciutu cine e jude cereualu in Zernesci, si asiá nu Te a vatematu nici cá tu e negru subt unghia, prin urmare nici Dta n'aveai dreptulu a Te acatiá de elu. Acést'a, precumu si aceea, ca déca aibi de a face cu cineva intr'unu jurnalulu, sa-Ti „ispravesci“ cu elu, si pre jurnalulu cá preterénulu neutralu sa-lu lasi in pace, pentru aceea Ti le aducemu aminte, pentruca vedemu ca esti incepatoru in jurnalistica.

Mai departe iértane a-Ti reflectá, ca „Telegrafulu“ scie distinge fórté bine între „amplotiatu“ si între persón'a séu individulu amplotiatulu Strámbu, si elu aducendu o aretare (falsa nefalsa, Dta prin respunsulu de „Buna-diu'a-baba, Crastaveti-draga“ vedemu ca nu o restorni) asupr'a Judelui cercualu din Zernesci, n'a vatematu, dar nici n'au atinsu starea amplotiatiloru preste totu; Dta insa Te ascundi dupa statulu acest'a onorificu, cá sa devini neatacabilu. Cá candu titlulu de amplotiatu singuru aru fi in stare a Te ingradi cu unu: Noli me tangere! A trecutu bab'a cu colacii; credemu ea ne'ntielegi.

In fine, fiindca „la perulu stirosu trebue batiulu grosu“ iértane a-Ti spune si aceea, ca nici, trecutulú nici presintelu DTale nu Te indreptatiescu a amenintiá, ca la casu de nepriimire a acestui respunsu in terminu de 10 díle vei face cést'a séu ceea. De pe partea nóstra fa ce vei voi; noi Ti priimimu asiá numitulú respunsu nu pentruca ne-arú impressiuná amenintiárilé DTale, ci pentruca voimú a ne face datorinti'a de jurnalisti imparziali.

Dar preste totu Te-amu svatú a nu pasí mai departe pe unu terenu, pe care, precumu se vede din prim'a lovire, nu vei prea culege laurii, ci a-Ti cautá, de vei avé

ceva de cautatu, pe alta cale. — Redactiunea „Tel. Rom.“

Pecic'a romána 24 Decembre. Onorate Domnule Redactoru! Cu máua tremuranda iau condeilulu descriindu scirea cea pentru noi Romano-pecicani fórté trista, chiaru acum'a candu domnesce fómetea cea mai mare. — In mai multe renduri se furara bani din biserica. — In 1-a di Decembre fiindu ventu fórté cumplitu, la 2 óre dapa médiadi turnulu bisericeii cam in slaba stare fiindu l'au oboritu cu totul, — éra in 24-a di in ajunulu de craciunu sear'a la 8 óre aprindiendu-se carbonii din launtru, ce erau pusi sub treptele de lemnu — seau scar'a suitóre in podu la orologiu, si in turnu carele acum'a nu erá, d'abiá scotiendu afara cu mare frica si greutate — chivotulu, potirulu, ornamentulu pretiescu, cártile bisericesci, scaunulu episcopescu, scaunele barbatesci si mirenesci, si alte maruntisuri; — éra templ'a, stranele, acoperisiulu si cerimea se prefacura in pravu si cenusia; campanele si orologiuulu devenira prada focului. (I. A.)

Varietáti si noutáti de di.

(Curtenire de diu'a onomastica si de anululu nou). O parte mare antelligintiei románe din Sabiu se aduná in 31 Dec. sér'a, spre a aduce Esc. Sele, Dlu Vicepresiedinte Ladislau Vasiliu Pop manifestatiunile sele de stima. P. Protopopu Hannia salutá pre d. Vicepresiedinte si-i gratulá diu'a numelui, carea a totdeodata diu'a anululu nou. Esc. Sea multiamu in cuvinte afabile, dete assecurarea, ca totdeun'a va dá concursulu seu la binele publicu, in fine adressá cátra cei de fatia câte o 'ntrebare familiara.

(Epistole de gratulare.) In Vienn'a se detera in 1 Ian. 36,000 epistole, din care firesce cele mai multe au fostu de gratulatu la anululu nou.

(Necrologu.) Dn'a Alessandrin'a, sotia dlui Consiliaru de curte, demnului Románu Georgiu Pop'a, reposá in 4. Ian. 1864. c. n., si fu comitata la momentu de unu mare numeru de Románi din Bud'a si Pest'a. Fia-i tierán'a usióra!

E. S. Episcopulu rom. cat. din Transsilvani'a Dr. Haynald, dupacumu spune „Wanderer“ si-a datú resignatiunea in mánilé Maiestatei Sele Imperatului. De se va adevér, acést'a aru fi unu ce fórté importantu. — „Magyar Sayto“ adauge, ca urmatóriuulu se crede ca va fi Episcopulu titulariu din Oradea-mare, M. Fogarasy (cunoscutulu regalistu din dié'a transsilvana.)

(Serbatóre romanésca in Vienn'a.) Tinerimea romána, ce studiéza la institutele din Vienn'a, serbéza dupa o datina frumósa ajunulu de anululu nou impreuna. Facendu-ni-se si nóue onórea de invitare, multiamimu in publicu fratiloru din Vienn'a, si le urámu, cá precumu la acést'a petrecere joviala, asiá si alta data pe cararea sciintiei si a vitutei sa fia totdeun'a un'a!

(Date statistice despre tinerimea studiosa din districtulu Oradei mari. D. Teologu T. Rosiu, cunoscutu prin zelulu seu literariu publiculu nostru, comunica dupa Kummel urmatórele date, ce le reproducemu din „Concordi'a. In districtulu Oradei mari suntu 6 gimnasii mari si 7 mici.

Aceste treispredece institute suntu frecventate de 3534 de tineri, dintre cari suntu Románi 886. Tenerimea se imparte pre gimnasia in modulu urmatoriu: a) In gimnasiale depline si adeca: in Arada suntu laolalta 397 de tineri, dintre acesti'a suntu románi 83; in Beiusiu suntu laolalta 281 de teneri, dintre cari suntu romani 263; in Oradea—mare 568, románi 142, in Satu—mare 288, románi 49; in Segedinu 706, románi 10; in Timisióra 505, románi 63, b) in gimnasiale inferioari si a nume: in Debretinu 101, románi nici unulu; Lugosiu 162, románi 87; in Sigetulu Maumatiei 110, románi 28; in Bai'a—mare 134, románi 86; in Beckereculumare 140, románi numai 3; in Careiu-mare 83, románi 26, si in Simleulu Selagiului 59, románi 46.

La unu banchetu in onórea principelui Gortschakoff, ministrului de esterne rusescu, díse unulu dintre óspeti, pe bas'a euentului „Times“ eloru, ca nici unu ministru n'are peana taiata asiá finu cá principele Gortschakoff. Acest'a respunde, ca nu e meritulu lui, ci alu Russiei, carea sta la spatele lui; nu alu acelei Russie, carea o poreclescu inimicii eii, ci alu Russiei celei liniscite maletósa si potinte. „Noi, díse, amú suflatu asupr'a nuorului, ce acoperiá marimea nóstra, si deodata ne vediú Europ'a in lumin'a nóstra cea adevérata.“ (Se vede dar, ca Russi'a simte pe deplinu triumfulu, ce l'a castigatu in lupt'a diplomatica cu Austri'a, Franci'a si Engliter'a pentru Poloni'a.)

(Cunoscintie limbistice la oficiarii itali.)

În urm'a unei dispozițiuni a ministrului de resboiu s'au con-scris oficerii, ce cunosc altele limbi straine, afara de cea franceza, si s'au aflat, ca nemtiesco sci 746, englesesce 357, spaniolesce 67, unguresce 47, polonesce 32, turesce 14, portugesesce 11, romanesce 6, boemesce 6, arabesce 4, olandesce si serbesce câte 2, croatesce, illiresce, bul-garesce, indesce si persesce câte 1.

(Concursu la stipendii.) Ven. Ordinariatu metro-politanu gr. cat. din Blasiu publica concursu la 2 stipendii: unul din fundatjunea ramantiana de 63 f., si unul de 120 f. din fuada-tjunea klein'iana. Recuriantii voru avé a-si produce rogârele instruite cu testimonii la laudatulu Ordinariatu pâna pe 15 Ianuariu 1864 cal. nou.

Lui Langiewicz, fostului generalu polonu. i s'a datu din partea mai multoru orasie din Svizzer'a dreptulu de cetatienu.

Jurnalele magiare din Ungari'a in 1 Ianuariu 1864. se classifica astfel. Preste totu esu 62 foi magiare, din care 44 in Pest'a. Din aceste foi 6 politice esu pe tota diu'a, 4 politice nu esu pe tota diu'a; foi beletristice si critice esu 10, umoristice 2, de specialitati 16, foi provinciale, nici de politica, nici de specialitati 12.

(Demnu de imitatu.) Cu ocaziunea unui parastasu in onóra nemitorului nostru poetu Andreiu Muresianu, ce s'a celebra-tu cu festivitate frumosa in Pinticu, tractulu protopopescu gr. cat. alu Faragaului, la propunerea cunoscutului patriota d. G. Vi-tézu, decise a edificá pe spesele comune o casa in Blasiu, unde sa se adapostésca nu numai tinerimea studiosa, dar si preotjimea si preste totu ori cine din acelu tractu, candu va avé de a calatori la Blasiu.

La institutul agronomicu din Altenburg (Ungari'a) suntu, dupa Conc., ascultatori din Ungari'a 96, din Boemi'a 15, din Austri'a de josu 44, Moravi'a 12, Silesi'a austriaca 12, Galiti'a 7, Transsilvania 3, Carnioni'a 3, Stiri'a 2, Ausri'a de susu, Salzburg, Croati'a, Slavoni'a, Veneti'a, Prussi'a si Romani'a câte 1.

Tergulu Sabiului in tota privinti'a a fostu fórte slabu.

Prospectu politicu.

In fruntea actiunilor politice sta inca totu caus'a Hol-stein-Schleswig-iana. Amintiseramu, ca ducele Fridericu de Augustenburg s'au adressatu intr'o e-pistola fórte magulitóre cátra Napoleonu, rogandu-lu a parti-tiú caus'a lui. Asemenea si regele Christianu din Dani'a a rogatu pre Imperatulu a staruí pentru conchiamarea unei conferintie speciale in caus'a germano-danese. De a respunsu Imperatulu dejá la césta din urma, nu scimu; atát'a e siguru, ca Franci'a se tine pân'acumu neutrala in acésta cestiune. — Regele Chistianu IX. emise o proclama-tiune cátra armata, in carea apeléza la iubirea loru de pa-tria si dice, ca nu numerulu, ci curagiulu si supunerea ne-conditiunata ducu la invingere. — Engliter'a partinesce pro-iectulu unoru conferintie speciale in caus'a germano-danese, si a pusu confederatiunei germane aternativ'a: au priimirea acestui proiectu si pace, au nepriimirea lui si resbelu. — Propunerea Austriei, a provocá pre ducele Fridericu sa pa-rasésca ducatele, au produsu mare nemultiamire, si pecátu crescu simphatiele pentru ducele, pe atátu scadu sperantie in cele doue poteri mari germane. — In positiunea armate-loru germane si danese nu s'a facutu nici o schimbare mai essentiala.

Franci'a, precumu se vede atátu din feluritele cuvinte ale Imperatului, cátu si din adress'a corpului legi-slativu la cuventulu de tron, doresce mai pre susu de tóte pacea, cá sa se póta consolidá inlauntru.

In Poloni'a s'a publicatu o ordinatiune noua a guver-nului russescu, prin carea se impune sequestrarea bunurilor tuturor, cari au luat parte la revolutiune. Clerului se im-pune o contributiune noua, si anume Episcopiloru de 18, canoniciloru de 6%.

Se vorbesce, ca gubernatorulu civilu Laszczy-n-sky sa fia fostu depusu si inlocuitu prin Roznow. Cas-sele russesci fura duse in citadell'a din Varsiovi'a.

In Svedi'a se facu pregatiri seriose de reboiu; cu cine si incontr'a cui, Svedi'a inca nu s'a declarat.

In Greci'a turburári necontentite; toti ministrii au dimissionatu.

Post'a din Romani'a ni-a venitu fórte manca.

Mai nou.

In siedinti'a din 11 Ian. c. n. a casei de josu cerú ministrulu de finantie unu creditu straordinariu de 14 mil-lióne la bugetulu militarulu pentru 1864, si anume 4 mil-lióne despagubire pentru pagubele casionate prin resboiulu din 1859, ear 10 millióne pentru esecutiunea din Hol-stein. — Mühlfeld si consotii interpellara pre mini-

strulu de esterne Contele Rechberg in privinti'a politice, ce o observa guvernulu fatia cu caus'a holstein-schleswig-iana. — Ministeriulu de resbelu respunde la interpellatiunea lui Zimmermann pentru cunoscutulu omoru Bistriti'a, ca crimi-nalulu oficeru e sub cercetare, si sentinti'a se va aduce cátu mai curendu. —

Regele Christianu din Dani'a s'a re'ntorsu dela ar-mata la Kopenhagen. Missiunea generalului Fleury va cur-tea din Kopenhagen se dice a fi fostu, cá sa 'mbiia pre Da-ni'a cu aliantia ofensiva si defensiva cu Franci', déca ace-ea s'aru poté smulge din ori-ce legatura cu Engliter'a.

Balulu

Reuniunei femeiloru románe etc. din Brasiovu

se va tiné si 'n carnelegile acestea in modulu stralucitu usi-tatu, Dumineca in 12/24 Ian. 1864 in sal'a Redutei de aci. Pretiulu unui biletu de intrare e de persóna 1 f. 60 xr. Deci suntu poltiti a luá parte la acésta petrecere toti, cáti dorescu a ajutá fondulu unui institutu filantropicu.

Comitetulu Reuniunei f. r. etc.

Nr. 73.—2

Concursu.

La scól'a capitala romána ortodoxa orientala a Protopo-piatului Dobrei in Dobr'a, devenindu unu postu de Invetiatio-riu vacantu, se escrie concursu pâna in 16 Ianuariu a. v. 1864 st. v. c'unu salariu anualu de 400 f. v. a.

Individii, cari voru competá la 'mbracarea acestui postu, debue sa fie de natiune romána si de religiune ortodoxa orientala, ca sa póta corespunde caracterului nationalu si confessionalu alu seólei, si au a se adresá pâna la datulu descrisu cátra Efori'a scolara, prevediendu recursele lor:

1 Cu Atestatu de botezu,

2 cu documentu despre capacitatea, despre servitiulu avutu, séu despre ocupatiunea de mai nainte, precumu si despre portarea morala, politica, si cunoscinti'a limbelor patriei. —

Inspectoratulu districtualu si Presiedintele Eforiei scolare capitale a Protopopiatului ortodoxu orien-talu din Dobr'a, in 16 Decembre 1863.

Nicolau de Crainicu m. p.

Protopresviteru.

Pretipurile de piatia

din Sabiú, Marti in 31 Dec. 1863. (12 Ian. 1864.

	fl.	xr.
Gráulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	47
„ de midilocu „	3	20
„ de códa „	2	93
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	—
„ de midilocu „	1	93
„ „ códa „	1	87
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	1	87

*) 3 galeto nemtiesci suntu 2 galeto ardelenesci.

Burs'a din Vien'a in 1/13 Ianuariu 1864.

Metalicele 5%	73	Actiile de creditu	181
Imprumutulu nat. 5%	80. 35	Argintulu	119.
Actile de banca	795	Galbinulu	5. 71

Corespondintia.

Ill. Dne Ecaterin'a de Mocioni. Nr. 109 din „Tel. Rom.“ ni s'a re'ntorsu din Vienn'a la Sabiú. — D. N. A. in Iasi. Asemenea D-V. nr. 113 din Iasi. — D. P. T. in C. cuven-tarea bis., ce ni o-ati tramisu, n'o potemu priimi, de-sf e buna; sa staruimu insa cu totii prin rogári cátra P. L. Scaunu Eppescu, atátu de caldu amicu alu luminei, sa ia iniciativ'a pentru infiintiarea unei foi proprie bisericesci; cáci deocam-data lips'a eii o simfimu mai tare. — D. N. L. in S. Ve multiamimu; priimti sincer'a nóstra condolentia. — M. B. in P. Nulla regula sine esceptione; bucurosu ori candu.

DD. abonanti vechi suntu rogati a ne tra-mite impreuna cu abonamentulu si cáte o adresa tiparita de pân' acum.